

Quarto. — Peccant etiam milites qui bellum expetunt, ut furari ipsis liceat.

Quinto. — Medici item qui morbos desiderant.

Sexto. — Jurisconsulti qui causarum litiumque vim copianque concupiscunt.

Septimo. — Tum artifices qui, quæstus avidi, omnium quæ ad victum cultumque pertinent penuriam exoptant, ut inde plurimum lucri faciant.

Octavo. — In hoc præterea genere graviter ii peccant qui alienæ laudis gloriæque avidi atque appetentes sunt, non sine aliqua famæ alterius obtreactione: idque præsertim, si qui illam appetunt, ignavi, nulliusque pretii homines sunt; fama enim et gloria virtutis atque industriæ, non ignaviæ, aut inertiae, præmium est.

PARS QUARTA.

DE ORATIONE.

Parochorum onera hac in parte.

I. In officio et munere pastorali cum primis necessaria est ad salutem fidelis populi præceptio christianæ precationis, cujus vim ac rationem multos necesse est ignorare, nisi pia et fideli pastoris diligentia tradita sit. Quamobrem præcipua parochi cura versari debet in eo, ut pii auditores intelligant quid a Deo et quomodo orandum sit.

Oratio dominica memoria tenenda est.

II. Omnes autem necessaria precationis numeros continet divina illa formula quam Christus Dominus Apostolis et per illos eorumque successores omnibus deinceps, qui christianam religionem susceperent, notam esse voluit: cujus verba atque sententias sic animo ac memoria comprehendere oportet, ut in promptu habeamus. Ut autem in hac orandi ratione suppeditet parochis facultas instituendi fideles auditores, quæ magis opportuna visa sunt, hic proposuimus, sumpta ab iis scriptoribus, quorum eo in genere, doctrina et copia maxime laudatur; nam reliqua si opus fuerit, pastores ex eisdem fontibus haurire poterunt. *De oratione scripserunt Tertullian. Cyprian. Aug. Epist. 111, ad Probam. Chrysostom. Hom. 15. Cassian. l. 9. Collat. Div. Thom. in opuscul et 2, 2 quæst. 85, per 17, art.*

DE NECESSITATE ORATIONIS.

Oratio necessaria est.

I. Primum igitur docendum est quam sit oratio

necessaria: cuius præceptum non solum concilii causa traditum est, sed etiam necessarii iussi vim habet, quod a Christo Domino declaratum est illis verbis: (a) Oportet semper orare.

Orare necesse est.

II. Hanc orandi necessitatem ipsa, etiam illo dominicæ precationis quasi præmio, ostendit Ecclesia.

Primo. — Præceptis salutaribus moniti et divina institutione formati, audent dicere.

Secundo. — Itaque cum esset necessaria precatio christianis hominibus et illud a discipulis ipse rogatus esset: (b) Domine, doce nos orare, præscripsit eis orandi formam Dei Filius, et spem attulit impetrationis eorum quæ postularent.

Tertio. — Et ipse documentum fuit precationis, qua non solum utebatur assidue, sed etiam in ea (c) pernoctabat.

Quarto. — Cujus deinde officii, iis qui se ad Jesu Christi fidem contulissent, Apostoli præcepta tradere non destiterunt.

Quinto. — Nam sancti (d) Petrus et (e) Joannes, de ea diligentissime pios admonent.

Sexto. — Et ejus rationis memor Apostolus (f) pluribus locis christianos hortatur ad salutarem orandi necessitatem.

Septimo. — Præterea, tam multis indigemus bonis et commodis ad animum et corpus tuendum necessariis, ut ad precationem confugere oporteat, tanquam ad unam omnium optimam, et indigentia nostræ interpretem et conciliatricem eorum quibus egemus.

(a) Luc. 18, 1. — (b) Ib. 11, 1. — (c) Ib. 6, 12 — (d) 1 Pet. 3, 7, et 4, 19. — (e) 1 Joan. 5, 21, 22 et 4, 14, 15. — (f) Philip. 4, 6, 1. Thess. 5, 15. 1 Tim. 2, 1.

Octavo. — Nam, cum nihil cuique debeat Deus, reliquum profecto est, ut quæ nobis opus sunt, ab eo precibus expetamus; quas preces tanquam instrumentum necessarium nobis dedit ad id quod optaremus consequendum; præsertim, cum quædam esse constet, quæ nisi ejus adjumento non liceat impetrare.

Nono. — Habent enim sacra preces præstantem illam virtutem, quæ maxime demones ejiuntur. Est enim quoddam dæmoniorum genus, (a) quod non ejicitur nisi jejunio et oratione.

Decimo. — Quare magnam sibi adimunt facultatem, singularium donorum, qui hanc consuetudinem exercitationemque non adhibent, pie ac diligenter orandi: petitione enim non solum honesta, sed etiam assidua opus est ad impetrandum, quod concupiscas. Nam, ut inquit sanctus (b) Hieronymus, scriptum est: (c) Omni petenti datur: ergo si tibi non datur, ob id non datur, quia non petis: petite ergo et accipietis.

DE UTILITATE ORATIONIS.

Fructus orationis colliguntur.

I. Habet autem hæc necessitas jucundissimam utilitatem, quæ fructus ex se edit uberrimos: quorum copiam sument pastores a sacris scripturis, cum opus erit illos impartiri fideli populo: nos ex ea copia aliquot elegimus, quos huic temporis accommodatos duximus.

Primus. — Primus autem fructus quem inde capimus, est, is, quod orantes Deo honorem habemus; siquidem est quoddam religionis argumentum oratio, quæ in divinis Litteris thymia-

(a) Matth. 17, 21. — (b) Hier. in c. 7. Matth. 4. — (c) Matth. 7, 8. Luc. 11, 10. Joan. 16, 25, 24.

mati comparatur : Dirigatur enim, inquit, Propheta (a), oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo. Quare nos hac ratione Deo subjectos esse profiteamur, quem honorum omnium auctorem agnoscimus et prædicamus, in quem solum spectamus; quod unum incolumitatis salutisque præsidium atque perfugium habemus. Hujus fructus illis etiam verbis admonemur : (b) Invoca me in die tribulationis, eruam te, et honorificabis me.

Secundus. — Sequitur fructus amplissimus et jucundissimus orationis cum a Deo preces audiuntur : est enim ex S. Augustini (c) sententia, cæli clavis oratio. Nam ascendit, inquit, precatio, et descendit Dei miseratio : licet alta sit terra, altum cælum, audit tamen Deus hominis linguam.

Quot et quanta dona consequiur oratio.

II. Cujus orandi muneris tanta vis est, tanta utilitas, ut ea re cælestium donorum amplitudinem consequamur. Nam et impetramus nobis, ut duces et adiutores adhibeat. Spiritum sanctum, et fidei assequimur conservationem, et incolumitatem, et vitationem peccatorum, et divinum patrocinium in tentationibus, et ex diabolo victoriam : omnino inest in precatone singularis gaudii cumulus. Quamobrem sic loquebatur Dominus : (d) Petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

Orationi quam præsto sit Deus.

III. Nec vero quin huic petitioni præsto sit et occurrat Dei benignitas, ullus relictus est dubitandi locus; quod multa comprobant divinæ Scripturæ testimonia : quæ, quia sunt in promptu,

(a) Ps. 140, 2. — (b) Ps. 40, 15. — (c) Serm. 226 de Tempore. — (d) Joan. 16, 21.

illa solum modo apud Isaiam exempli causa attingemus : (a) Tunc enim, inquit, invocabis, et Dominus exaudiet : clamabis et dicet : Ecce adsum. Et rursus : (b) Eritque antequam clament, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus, ego audiam. Exempla autem eorum qui Deum exoraverunt, quia propemodum sunt et infinita, et posita ante oculos, omittimus.

Cur preces non exaudiat Deus aliquando.

IV. At interdum fit, ut quæ petimus a Deo non impetremus. Ita est; sed tum maxime prospicit utilitati nostræ Deus, vel quod alia nobis majora et ampliora bona impertitur, vel quod nec necessarium nobis est, nec utile, quod petimus; imo vero fortasse supervacaneum id futurum sit, si dederit, atque pestiferum. Quædam enim, inquit, sanctus Augustinus, (c) negat propitiis Deus, quæ concedit iratus. Nonnunquam etiam fit, ut adeo remisse ac negligenter oremus, ut ne ipsi quidem quod dicimus, attendamus.

Quid sit oratio.

V. Cum autem sit oratio, (d) mentis ascensus ad Deum : si in orando animus qui ad Deum referri debet peregrinatur, nulloque studio, nulla adhibita pietate, temere precatationis verba funduntur, quomodo inanem hujus orationis sonitum christianam precatationem esse dicemus?

Nota hanc rationem et exaggera.

Quare minime mirum est si Deus nostræ non

(a) Isa. 58, 9. — (b) Isa. 65, 24. — (c) August. serm. 53 de Verb. Domini; item in Joan. tract. 15. — (d) De orationis definitione vide Damas. lib. 5, de Fide orthod. c. 24. Aug. De sermone Domini in monte, c. 7 et serm. 230 de Tempore.

obsequitur voluntati, cum vel ipsi nolle id nos, quod petimus, pæne probemus, nostra negligentia et ignorantia precationis; vel postulemus ea quæ nobis sunt obfutura.

Rite petenti plus tribuitur quam petatur.

VI. Contra vero scienter ac diligenter petentibus multo plus tribuitur quam a Deo postulaverint; quod et Apostolus testatur in Epistola ad Ephesios (a), et illa, (b) prodigi filii similitudine declaratur, qui præclare secum actum esse existimaturus fuit, si in loco mercenarii famuli eum habuisset pater: et si recte cogitantibus, non solum postulantis nobis cumulat gratiam suam Deus, non modo munerum copia, sed etiam celeritate tribuendi: quod ostendunt divinæ Litteræ cum illa utuntur loquendi formula: (c) Desiderium pauperum exaudivit Dominus.

Nota. Intimis enim et tacitis egentium studiis, ne expectata quidem eorum voce, Deus occurrit.

Tertius orationis fructus. — Accedit eo etiam ille fructus, quod orando animi virtutes et exercemus et augemus, maxime vero fidem: ut enim rite illi non orant, qui fidem Deo non habent; quomodo enim, inquit, (d) invocabunt, in quem non crediderunt? Sic fideles, quo studiosius orant, eo majorem ac certioiorem fidem habent divinæ curæ et providentiæ, quæ potissimum id requirit a nobis, ut a se de iis quæ nobis opus sunt, referentes, omnia postulemus.

Cur Deus vult ut oremus.

VII. Posset vero Deus non petentibus, nec cogitantibus quidem, abunde nobis omnia dilargiri, quomodo et animantibus rationis expertibus

(a) Eph. 5, 20. — (b) Luc. 15. — (c) Ps. 9, 17. — (d) Rom. 10, 14.

cuncta suppeditat ad usus vite necessarios; sed beneficentissimus parens vult a filiis invocari: vult nos quotidie rite petendo, petere fidentius: vult impetratis iis quæ postulamus, in dies magis testificari, ac prædicare suam in nos ipsos benignitatem.

Quartus fructus. — Amplificatur etiam charitas: nam illum auctorem agnoscentes omnium bonorum utilitatumque nostrarum, quanta eum possumus maxima charitate amplectimur: et ut amantes colloquio, et congressu magis ad amorem incenduntur; sic pii homines, quo sæpius Deo facientes preces, et ejus implorantes benignitatem, quasi cum ipso colloquuntur, eo majori in singulas precationes affecti lætitia, ad eum amandum et colendum incitantur ardentius.

Quintus fructus. — Propterea nos hæc uti vult exercitatione precationis, ut flagrantes petendi studio quod optamus, tantum eâ assiduitate et cupiditate proficiamus, ut digni simus, in quos illa conferantur beneficia, quæ antea jejunos et angustus animus noster capere non poterat. *Vide August. Epist. 121, c. 8.*

Sextus fructus. — Vult præterea nos id, quod est, intelligere ac præ nobis ferre, si gratiæ cælestis auxilio deseramus, nostra opera nihil consequi posse, proptereaque toto animo ad orandum incumbere.

Septimus fructus. — Valent autem maxime hæc tanquam orationis arma contra naturæ nostræ hostes acerrimos; inquit enim sanctus (a) Hilarius, adversus diabolum armaque ejus orationum nostrarum sonitu certandum est.

Octavus fructus. — Præclarum præterea ilium orationis fructum assequimur, quod cum procli-

(a) Hilari in Ps. 65.

ves simus ad malum, et ad libidinis varios appetitus vito infirmitatis ingenitæ, patitur Deus se nostris cogitationibus concipi: ut, dum illum oramus, et mereri ejus contendimus munera, accipiamus innocentiam voluntatem, et ab omni labe delictorum omnium amputatione eam purgemus.

Nonus fructus. — Postremo ex sancti Hieronymi sententia, iræ divinæ resistit oratio: itaque sic ad Moysen locutus est Deus: (a) Dimitte me, cum quidem pœnas eum ab illo populo petere volentem precibus impediret. Nihil enim est quod æque Deum leniat iratum, aut etiam paratum ad plagas sceleratis inferendas, æque retardet et revocet a furore, ac preces piorum hominum. *De his orationis fructibus agunt Isid. lib. De summo bono, c. 87. Aug. Serm. 250, de tempore, et Epist. 121 ad Probam.*

DE PARTIBUS ET GRADIDUS ORATIONIS.

Quibus constet partibus oratio docendum est.

I. Exposita necessitate et utilitate christiana precatationis, scire præterea oportet fidelem populum, quot et quibus partibus ea constet oratio: id enim ad hujus officii perfectionem pertinere testatur Apostolus, qui in Epistola ad Timotheum cohortans ad pie sancteque orandum, orationis partes diligenter enumerat. (b) Obsecro, inquit, primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus. Quod vero subtilis quædam est harum differentia partium, si ejus explicationem auditoribus parochi conducere existamabunt, con-

(a) Exod. 32, 10. — (b) 1 Tim. 2, 1.

sulent inter cæteros (a) sanctos Hilarium et (b) Augustinum.

Orationis quæ præcipuæ partes.

II. Sed quoniam duæ sunt præcipuæ partes orationis, postulatio et gratiarum actio, a quibus, tanquam a capite manant reliquæ, minime eas prætermittendas duximus. Nam ad Deum accedimus, ut cultum ei ac venerationem adhibentes, vel ab eo aliquid impetremus, vel ipsi de beneficiis, quibus assidue ab ejus benignitate ornatur et augemur, gratias agamus. Utramque hanc maxime necessariam partem orationis, Deus ipse pronuntiavit ore Davidis, illis verbis: (c) *Invoca me in die tribulationis, eruam te, et honorificabis me. Vide Basil. lib. Const. monast. c. 2.*

Deo maxime egemus.

III. Quantum autem egeamus divinæ liberalitatis ac bonitatis, quis ignorat, modo summam hominum egestatem et miseriam intueatur?

Quanta sit in nos Dei benignitas.

IV. Quam vero sit propensa Dei voluntas in genus humanum, quam effusa in nos benignitas, omnes intelligunt, qui sensu oculorum et mente præditi sunt. Nam quocumque oculis conjeicimus, quocumque nos cogitatione convertimus, nobis admirabilis lux divinæ beneficentiæ ac benignitatis oboritur.

Cur Deo gratiæ sunt habendæ.

V. Quid enim habent homines quod a Dei lar-

(a) Hilar. in Ps. 140, ad illa verba: *Dirigatur oratio.*
— (b) Aug. Epist. 69, ad Paulin. ante med. Vide item Cassian. Colfat. 9, c. 8 et seqq. item D. Thom. 2, 2, q. 85. — (c) Ps. 49, 15.

gitate profectum non sit? et si omnia sunt ejus dona ac munera bonitatis, quid est quod non omnes pro viribus beneficentissimum Deum laudibus celebrent; et gratiarum actione prosequantur?

Plures sunt orandi gradus seu modi.

VI. Sed utriusque officii et petendi aliquid a Deo, et ei gratias agendi, multi sunt gradus, quorum alius alio est altior atque perfectior. Ut igitur fidelis populus non solum oret, sed etiam optime fungatur illo munere orationis proponunt ei pastores summam perfectamque orandi rationem, et ad eam quam diligentissime poterunt, hortabuntur.

Optimus orandi modus et summus gradus.

VII. Sed quisnam est optimus orandi modus, et summus precatationis gradus? nempe is, quo pii et justii homines utuntur, qui freti veræ fidei stabili fundamento quibusdam optimæ mentis orationisque gradibus in illum locum perveniunt, ex quo infinitam Dei potentiam, immensam benignitatem ac sapientiam contemplari possunt; ubi etiam in spem certissimam veniunt; se et quicquid petierint in præsentia, et illam inexplicabilem honorum vim consecuturos esse, quæ pollicitus est Deus largiturum se iis qui divinum auxilium pie et ex animo implorant. Vide *Bernard. serm. 4. de Quadrage. et in serm. de Quatuor modis orandi, et Basil. loco jam citato.*

Dux alæ animæ.

VIII. His quasi duabus alis, elata in cœlum anima, ardenti studio pervenit ad Deum, quem omni gratiarum et laudum honore prosequitur, quod summis ab eo beneficiis affecta sit: tum vero singulari adhibita pietate ac veneratione,

quasi filius unicus carissimo parenti, quid sibi sit opus, non dubitanter exponit.

Pix animæ in oratione quantæ libertas.

IX. Quem precandi modum, effundendi voce exprimentum divinæ Litteræ, inquit enim Propheta: (a) Effundo in conspectu ejus orationem meam, et tribulationem meam ante ipsum pronuntio: quæ vox eam vim habet ut nihil reticeat, nihil occultet, sed effundat omnia is qui ad orandum venit, fidenter, confugiens in sinum amantissimi parentis Dei. Ad id enim nos doctrina cœlestis hortatur illis verbis: (b) Effundite coram illo corda vestra: et: (c) Jacta super Dominum curam tuam. Hunc autem precatationis gradum significat sanctus Augustinus, cum inquit in eo libro qui inscriptus est *Enchiridion*, cap. 7, quod fides credit, spes et charitas orat.

Alius orationis gradus.

X. Alius est eorum gradus, qui mortiferis peccatis oppressi, fide tamen ea, quæ mortua dicitur, nituntur sese erigere, et ad Deum ascendere; sed propter inter mortuas vires summamque fidei imbecillitatem, se altius a terra tollere non possunt. Verumtamen sua peccata recognoscentes, et eorum conscientia ac dolore cruciati, humiliter ac demisse, ex illo maxime longinquo loco penitentes, scelerum a Deo veniam et pacem implorant.

Orantes in hoc gradu exaudiuntur.

XI. Horum oratio suum obtinet locum apud Deum; nam eorum preces audiuntur, imo vero hujusmodi homines liberalissime misericors Deus

(a) Ps. 141, 5. — (b) Ps. 61, 9. — (c) Ps. 54, 23.

invitat: (a) Venite, inquit, ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.

Exemplum. — Ex horum hominum numero fuit ille publicanus, (b) qui cum oculos ad cælum tollere non auderet, exiit tamen, inquit, e templo magis justificatus, quam pharisæus. *Quomodo peccatores exaudiuntur* vide Aug. in Joan. tract. 44 et 75, et de Verbis Domini serm. 55. Div. Thom. 2, 2, quæst. 85, art. 16.

Alius orationis gradus.

XII. Est præterea eorum gradus, qui nondum fidei lucem acceperunt: verumtamen divina benignitate exiguum illorum naturæ lumen accedente, vehementer excitantur ad studium cupiditatemque veritatis: quam ut doceantur, summis precibus petunt: qui si manent in voluntate, a Dei clementia eorum studium non repudiatur.

Exemplum. — Quod exemplo (c) Cornelii centurionis comprobatum videmus.

Nota. Nemini enim id ex animo petenti clausæ sunt fores divinæ benignitatis.

Ultimus orationis gradus.

XIII. Postremus est gradus eorum, quos non modo facinorum ac flagitiorum non pœnitentes, sed etiam sceleribus scelera cumulantes, tamen non pudet sæpe a Deo petere peccatorum veniam in quibus volunt perseverare: qui tali statu ne ab hominibus quidem audere deberent, ut sibi ingratum, postulare.

Orantes in hoc gradu non exaudiuntur.

XIV. Horum oratio a Deo non auditur, sic enim de Antiocho scriptum est: (d) Orabat au-

(a) Matth. 11, 28. — (b) Luc. 18, 9. — (c) Act. 10, 8. — (d) 2 Mach. 9, 15.

tem hic scelestus Dominum, a quo non esset misericordiam consecutus.

Nota. Quare vehementer hortandi sunt qui in gravi illa miseria versantur, ut abjecta peccandi voluntate, vere et ex animo se convertant ad Deum.

DE IIS QUÆ PETENDA SUNT.

Non nisi justa honestaque petenda sunt.

I. Sed quoniam in singulis petitionibus quid postulandum, quid non, suo loco dicitur: satis hic erit fideles universe illud admonere, ut quæ justa quæve honesta sint, a Deo petant homines, ne, si contra quam deceat aliquid postularint, illo responso repellantur: (a) Nescitis quid petatis.

Nota. Quidquid autem recte optari potest, petere licet: quod illa Domini uberrima promissa testantur: (b) Quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis: omnia enim se concessurum pollicetur.

Quod petere debemus.

II. *Primum.* — Quare primum optatum ac desiderium nostrum ad eam regulam dirigemus, ut ad Deum, qui summum est bonum, summum studium desideriumque referatur.

Secundum. — Deinde cupiemus ea quæ cum Deo nos maxime conjungant: quæ vero nos inde sejungant, aut causam aliquam afferant disjunctionis ab omni studio et cupiditate nostra removenda sunt.

Tertium. — Hinc licet colligere secundum illud summum et perfectum bonum quomodo reliqua quæ dicuntur bona et optanda sint, et a parente

(a) Matth. 10, 22. — (b) Joan. 15, 7.

deo postulanda. Nam hæc corporis, quæ vocant et externa bona, ut sanitas, robur, pulchritudo, divitiæ, honores, gloria, quæ facultatem ac materiam sæpe dant peccato (quare fit ut non omnino pie aut salutariter petantur), erit illa petitio his præscribenda finibus, ut hæc vitæ commoda postulentur necessitatis causa, quæ precandi ratio refertur ad Deum.

Bona corporis quomodo petenda.

III. Licet enim nobis ea precibus petere quæ et Jacob et Salomon postularunt. Ille enim in hunc modum: (a) Si dederit mihi panem ad vescendum, et vestimentum ad induendum, erit mihi Dominus in Deum. Salomon his verbis: (b) Tribue tantum victui meo necessaria. Cum vero Dei nobis benignitate suppeditetur ad victum et ad cultum, par est, nos illius Apostoli exhortationis recordari: (c) Qui emunt tanquam non possidentes, et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. Item: (d) Divitiæ si affluent, nolite cor apponere: quarum fructum et usum tantummodo nostrum esse, sed ita ut cum cæteris communicemus, ab ipso doctore Deo didicimus.

Bonorum corporis verus usus.

IV. Si valemus, si reliquis externis et corporis bonis abundamus, eo illa nobis tributa esse meminimus, ut et facilius Deo inservire possimus, et proximo omnia ejus generis commodare.

Artes et sententiæ qua conditione petendæ.

V. Ingenii autem bona et ornamenta, cujus generis sunt artes atque doctrinæ, petere licet;

(a) Gen. 28, 20. — (b) Prov. 30, 8. — (c) 1 Cor. 7, 50. — (d) Ps. 61, 11.

sed ea tantum conditione, si nobis ad Dei gloriam et ad salutem profutura sunt. Quod omnino et sine adjunctione aut conditione optandum, quærendum, postulandum est, quemadmodum antea diximus, id Dei gloria est, et deinceps omnia quæ summo illi bono conjungere nos queant, ut fides, timor Dei, amor, de quibus plenius dicemus in explicatione petitionum.

PRO QUIBUS ORANDUM SIT.

Nullus est hominum pro quo non orandum sit.

I. His autem cognitis quæ petenda sint, docendus est fidelis populus pro quibus orare debeat. Continet autem oratio petitionem et gratiarum actionem: quare prius de ratiōne dicamus. Orandum igitur est pro omnibus sine ulla exceptione vel inimicitiarum, vel gentis, vel religionis: nam sive hostis sit, sive alienus, sive infidelis, proximus est: quem quia Dei jussu amare debemus, sequitur ut preces quoque (quod amoris officium est), pro eo facere oporteat. Nam eo pertinet illa Apostoli cohortatio: (a) Obsecro fieri orationes pro omnibus hominibus.

Nota. Quæ in oratione primum petenda sunt quæ salutem animæ complectuntur, deinde quæ corporis.

Primo orandum pro pastoribus animarum.

II. Debemus autem hoc precationis officium primum pastoribus animarum tribuere, quod ab Apostolo ejus exemplo monemur; scribit enim is ad Colossenses: (b) Ut orent, pro se, ut sibi Deus aperiat ostium sermonis; (c) quod item facit ad Thessalonicenses. Est præterea in (d) Actis

(a) 1 Tim. 2, 1. — (b) Col. 4, 5. — (c) 1 Thess. 5, 23. — (d) Actor. 12, 5.

Apostolorum. Oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia pro Petro, cujus etiam officii a divo Basilio (a) in libris de moribus admonetur : pro iis enim orandum esse, inquit, qui præsunt verbo veritatis.

Secundo pro principibus.

Secundo loco pro principibus nos precari oportet, ex ejusdem Apostoli sententia : quanto enim publico bono principibus piis et justis utamur, nemo ignorat : itaque rogandus est Deus ut tales sint quales esse oportet, qui reliquis hominibus præsint. *Vide Tertull. Apolog. c. 50, et ad Scap. c. 2.*

Tertio pro piis hominibus.

Exstant exempla sanctorum hominum quibus monemur, ut pro bonis etiam piisque deprecemur. Egent enim et illi precibus aliorum : quod divinitus factum est, ne superbia efferantur, dum intelligunt se inferiorum suffragiis indigere.

Quarto pro inimicis.

Jussit præterea Dominus precari pro (b) persecuentibus et calumniantibus nos.

Quinto pro alienis ab Ecclesia.

Illud etiam (c) S. Augustini testimonio celebratum est, hanc esse acceptam consuetudinem ab Apostolis, pro iis qui ab Ecclesia sunt alieni preces et vota faciendi, ut infidelibus donetur fides; ut idolorum cultores ab impietatis errore liberentur; ut Judæi, discussa animarum caligine, lucem veritatis accipiant, ut hæretici re-

(a) Pas. lib. Mor. Reg. 56, cap. 3 Item hom. in Isaiam.

— (b) Matth. 5, 44. — (c) Vide August. Epist. 10 ad Vital. Cyp. de Orat. dominic. Item Coelest. Papam. Ep. 4, c. 11.

deuntes ad sanitatem, catholice doctrinæ præceptis erudiantur; ut schismatici, a qua desciverunt sanctissimæ parentis Ecclesiæ communione, cum ea iterum veræ charitatis nodo juncti copulentur. Quantam autem vim habeant preces pro hujusmodi hominibus factæ ex animo, constat, tam multis exemplis omnis hominum generis, quos quotidie ereptos a potestate tenebrarum, transfert Deus in regnum filii charitatis suæ, et ex vasis iræ facit vasa misericordiæ : in quo plurimum valere priorum observationem nemo, qui recte sentiat, dubitare potest.

Sexto pro mortuis.

Preces autem quæ pro mortuis fiunt, ut ab igne purgatorii liberentur, ex Apostolorum doctrina fluxerunt; qua de re satis dictum est, cum de sacrificio missæ loqueremur. *Dionys. Areop. lib. de Eccl. hierarch. c. 6, 7. Clem. Pap. Epist. 1, et lib. Const. Apostol. Tertull. de Coron. milit. et in Exhort. ad castit. et in lib. de Monog. Cyprian. Epist. 66.*

Septimo pro peccatoribus.

In iis autem qui peccare dicuntur ad mortem, vix quidquam precibus votisque proficitur. Verumtamen est christianæ charitatis et precari pro illis, et lacrymis contendere, an eis possint reddere peccatum Deum.

Exsecrationes sanctorum ut intelligendæ.

III. Exsecrationes vero sanctorum hominum, quibus in impios utuntur, ex (a) Patrum sententia constat esse vel prædictiones eorum quæ illis

(a) Vide Aug. de serm. Domini in monte, lib. 1, c. 22, et serm. 109 de Tempore.

eventura sunt, vel adhibitas contra peccatum, ut salvis hominibus, peccati vis intereat.

Pro quibus agere gratias oporteat.

IV. In altera parte precationis maximas pro eo gratias agimus pro divinis ejus immortalibusque beneficiis, quibus et semper affecti, et quotidie affecti humanum genus. Maxime autem fungimur hoc munere gratiarum actionis sanctorum omnium causa, quo in officio singulares Deo laudes tribuimus, et eorum victoriae et triumphum quem de omnibus in intimis et externis hostibus ejus benignitate reportarunt.

Salutatio angelica inter gratiarum actiones maxima.

V. Huc pertinet prima illa pars angelicæ salutationis, cum ea ad precandum utimur: Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Nam Deum summis et habendis laudibus et gratis agendis celebramus, quod sanctissimam Virginem omni cælestium bonorum munere cumulavit, ipsique Virgini singularem illam gratulamur felicitatem. Vide August. *Ench. c. 100, et lib. 21 de Civit. Dei, c. 24, et lib. 20 contra Faust. c. 21.*

Isti salutationi cur sit additum: Sancta Maria.

VI. Jure autem sancta Dei Ecclesia huic gratiarum actioni preces etiam et implorationem sanctissimæ Dei matris adjunxit, qua pie atque suppliciter ad eam confugeremus, ut nobis peccatoribus sua intercessione conciliaret Deum, bonaque tum ad hanc, tum ad æternam vitam necessaria impetraret. Ergo nos exules filii Evæ, qui hanc lacrymarum vallem incolimus, assidue

misericordiæ matrem, ac fidelis populi advocatam invocare debemus, ut oret pro nobis peccatoribus, ab eaque hac prece opem et auxilium implorare, cujus et præstantissima merita apud Deum esse, et summam voluntatem juvandi humanum genus, nemo nisi impie et nefarie dubitare potest. Vide August. *Sermon. 18, de Sanctis. Ambros. in 1 c. Lucæ. Bern. hom. 5 in Missus est. Athan. in Evang. de sancta Deipara. August. serm. 2 de Annunt. Nazian. in oratione de S. Cypriano.*

QUIS ORANDUS SIT.

Deus unus et trinus orandus.

I. Deum autem orandum esse et ejus nomen invocandum ipsa loquitur naturæ vis insita in hominum mentibus, non solum tradunt divinæ Litteræ in quibus licet audire imperantem Deum: (a) *Invoca me in die tribulationis; sed Dei nomine tres personas intelligi oportet.*

Secundo sancti sunt invocandi.

II. Secundo loco confugimus ad auxilia sanctorum qui in caelis sunt: quibus etiam preces esse faciendas ita certum est in Ecclesia Dei, ut piis nulla de eo dubitatio possit accidere: quæ res quia separatim suo loco est explicata, eo et parochos et cæteros transmittimus.

Aliter Deus, aliter sancti invocantur.

III. Sed ut tollatur omnis error imperitorum, operæ pretium erit, docere fidelem populum, quid intersit inter hanc invocandi rationem, non enim eodem modo Deum et sanctos imploramus: nam precamur Deum, ut ipse vel bona det, vel liberet a malis: a sanctis autem, quia gratiosi sunt

(a) Ps. 49, 15.

apud Deum, petimus ut nostri patrocinium suscipiant, ut nobis a Deo impetret ea quorum indigemus.

Dux precandi formulæ.

IV. Hinc duas adhibemus precandi formulas, modo differentes : ad Deum enim proprie dicimus : Miserere nobis, Audi nos ; ad sanctum : Ora pro nobis. Quanquam ficit etiam alia quadam ratione petere a sanctis ipsis, ut nostri misereantur, sunt enim maxime misericordes. Itaque precari possumus eos, ut conditionis nostræ miseria permoti, sua nos apud Deum gratia ac deprecatione juvent.

Hoc nota diligenter.

V. Quo loco illud maxime cavendum est omnibus, ne quod Dei proprium est cuiquam præterea tribuant, imo vero, cum ad imaginem sancti alicujus quis dominicam orationem pronuntiat, ita tum sentiat se ab illo petere, ut secum oret, sibi que postulet ea quæ dominicæ orationis formula continentur, et sui denique sit interpretes et deprecator ad Deum ; nam eos hoc fungi officio docuit sanctus Joannes Apostolus in Apocalypsi (a).

DE PRÆPARATIONE ADHIBENDA.

Nota. Est in divinis Litteris : (b) Ante orationem præpara animam tuam, et noli esse quasi homo qui tentat Deum. Tentat enim Deum is qui, cum bene orat, male agit : et cum loquatur cum Deo, a precibus animus ejus aberrat.

Bonæ orationis apparatus.

I. Quare cum tanti intersit, quo quisque animo

(a) Apoc. 8, 3. — (b) Eccli. 18, 25.

Deo preces faciat, tradent parochi vias precationis piis auditoribus.

Primus, humilitas.

Primus igitur gradus ad orationem erit vere humilis ac demissus animus, scelereum quoque recognitio : quibus sceleribus intelligat, qui ad Deum accedit, se non modo dignum non esse qui quidquam impetret a Deo ; sed qui ne in ejus quidem conspectum veniat oraturus. Hujus præparationis sæpissime mentionem faciunt divinæ Litteræ, quæ et illud loquuntur : (a) Respexit in orationem humilium, et non sprevit preces eorum. Item : (b) Oratio humiliantis se nubes penetrabit. Sed occurrent pastoribus eruditus loci innumerabiles, qui in eam sententiam conveniant : quamobrem plurimum non necessaria commemoratione supersedemus. Tantum vero, quæ alias attigimus, ne in hac quidem parte, quia sunt apposta ad hanc orationem duo illa exempla prætermittamus. (c) Publicanus est ille notissimus, qui longe consistens, oculos humo tollere non audebat : est etiam (d) mulier illa peccatrix, quæ dolore commota, lacrymis pedes Christi Domini perfudit : uterque quantum afferrat orationi pondus humilitas christiana, declaravit.

Secundus dolor peccatorum.

Sequitur angor quidam in recordatione delictorum, vel saltem aliquis doloris sensus ob eam causam, quod dolere non possumus : quorum utrumque, vel certe alterum, nisi a penitente adhibeatur, venia impetrari non potest.

(a) Psalm. 101, 18. — (b) Eccl. 35, 21. — (c) Luc. 18 15. — (d) Ib., 7, 57.